

Güncel Yargı Kararları

Anayasa Mahkemesi, T. 21.04.2022, E. 2021/42, K. 2022/45

Karara konu olayda Danıştay 12. Dairesi, itiraz yoluyla 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un 10. maddesi (h) bendinin, Anayasa'nın 13, 20 ve 128. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptali için AYM'ye başvurmuştur. Özel güvenlik görevlilerinde aranacak şartları düzenleyen kanun hükmünün itiraza konu bendi ise “*h) Güvenlik soruşturması olumlu olmak.*” şeklindedir. Olay tarihinde güvenlik soruşturması faaliyetleri mülga 4045 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmekte olduğundan kurala ilişkin esas incelemesi mülga 4045 sayılı Kanun'a göre yapılan güvenlik soruşturması yönünden gerçekleştirilmiştir.

Başvuruda, özetle, itiraza konu kuralın, güvenlik soruşturmasının yalnızca hangi kamu görevlileri hakkında yapılacağına ilişkin olarak düzenleme getirdiği, özel güvenlik görevlisi olma şartları arasında güvenlik soruşturmasının olumlu olmasının sayıldığı ancak elde edilecek verilerin kullanımına ilişkin temel ilkelerin kanunla belirlenmediği belirtilmiştir.

Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, Anayasa'nın 20/3 maddesi kapsamında güvence altına alınmıştır. Bu çerçevede Mahkeme, güvenlik soruşturması neticesinde elde edilen verilerin kişisel veri niteliğinde olduğunun; Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikteki yasal düzenlemeler ile sınırlanabileceğinin altını çizmiştir. Bu bakımdan itiraz konusu hükmün 7/4/2021 tarih ve 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'ndan önce yürürlükte olan 4045 sayılı Kanun uyarınca yapılan güvenlik soruşturmaları yönünden Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

Arş. Gör. Sümeyra Sena KURT

• • •

Anayasa Mahkemesi, T. 21.06.2022, E. 2022/7, K. 2022/79

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 375'te yargılamanın iadesi sebepleri düzenlenmiştir. Mezkûr maddenin birinci fıkrasının (i) bendinde “*İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya karar aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi*” yargılamanın iadesi sebebi olarak belirlenmiştir. HMK m. 377'de yargılamanın iadesine yoluna başvuru için hak düşürücü süreler konulmuştur. Mezkûr maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde HMK m. 375/1-(i)'de sayılı sebepten dolayı, AİHM'in kesinleşmiş kararının tebliğinden itibaren üç ay ve her halde iade talebine konu hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıllık hak düşürücü süre öngörülmüştü. HMK m. 375/1-(i)'ye göre yargılamanın iadesi için başvuru ilk derece mahkemeleri, somut norm denetimi yolu ile HMK m. 377/1'de düzenlenen on yıllık hak düşürücü sürenin Anaya-

sa'ya aykırı olduğundan bahisle iptal talebi ile Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur. İptal talebinin gerekçesi; HMK m. 375/1-(i)'de öngörülen yargılamanın iadesi sebebinin Kanun'da öngörülen diğer sebeplerin aksine yargılamadan daha sonra ortaya çıkması, diğer yargılamanın iadesi sebeplerinde ise sebeplerin ilgililer tarafından bilinmese de yargılama sırasında var olması, HMK m. 375/1-(i)'de ise gelecekte var olma ihtimali mevcut olan bir olgudan dolayı on yıllık sürenin öngörülmesinin Anayasa m. 36'da düzenlenen hak arama hürriyeti ile bağdaşmayacağı değerlendirilmesidir. Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun m. 43 uyarınca başvuruyu Anayasa m. 36 yönünden değil temel hak ve hürriyetlerin korunması başlıklı Anayasa m. 40 hükmü uyarınca incelemiştir. Anayasa Mahkemesi, AİHM'e başvurudan önce Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunma şartının mevcudiyeti ve AİHM'in iş yükü nedeniyle başvurucudan kaynaklanmayan sebepler ile HMK m. 377/1'de öngörülen on yıllık azami sürenin HMK m. 375/1-(i) bakımından yargılamanın iadesi yolunu işlevsiz kılabileceğini değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesine göre Anayasa m. 40'ta düzenlenen temel hak ve hürriyetleri ihlal edilen kimse için yetkili makama başvuru hakkının, etkili bir başvuru imkânı, başarı şansı sunması gerekir. Anayasa Mahkemesi, HMK m. 377/1'deki on yıllık azami sürenin, HMK m. 377/1-(i)'deki hükmü işlevsiz kılabileceğini değerlendirdiği için, HMK m. 377/1'de öngörülen yargılamanın iadesi için öngörülen on yıllık azami sürenin HMK m. 377/1-(e) bendi yönünden iptaline oybirliği ile karar vermiştir.

Arş. Gör. Onur TABAK

• • •

Anayasa Mahkemesi, T. 24.02.2022, E. 2021/34, K. 2022/21

Anayasa Mahkemesi 24.02.2022 tarihinde E. 2021/34 numaralı dosyada, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin 2. fıkrasının birinci cümlesinin "kamulaştırma bedelinin tespitine ilişkin davalar" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin 2. fıkrasına göre "*Miktar veya değeri ...¹ lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir. Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.*". Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341. maddesinin 2. fıkrası istinafa başvuruda parasal sınırı düzenlemektedir. Hükümde var olmayan "kamulaştırma bedelinin tespitine" ilişkin ifadenin iptal edilmesinin nasıl bir etki doğuracağı tartışmaya açıktır.

Arş. Gör. Gökçe VAROL

• • •

Anayasa Mahkemesi, B. No. 2018/10055, T. 16.03.2022

AYM sınır dışı veya yurda giriş yasağı kararı nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarını içeren başvurular sonucunda birçok kararında aile birliğinin varlığını tespit ederken normal, duygusal bağların ötesine geçen bağımlılık unsuru aramış ve bu unsurun bulunduğu kanaat getirmediği müddetçe iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir (AYM B. No. 2017/11905, T. 21.07.2012; AYM B. No. 2015/19795, T. 09/01/2019). Ancak başlıkta numarası verilen kararda AYM aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Kararda evlilik dışı çocuğu olan kadın sınır dışı edilmek istenmiştir. Başvurucu; Türk vatandaşı ile birlikteliğinden bir bebek dünyaya geldiğini,

¹ Miktar ve değer her sene yeniden değerlendirilmesinden, karar özetinde ilgili kısım boş bırakılmıştır.

babanın yabancı dilinin ve uluslararası geçerliği olan bir mesleğinin bulunmaması sebebiyle kendisiyle birlikte sınır dışı edildiği ülkeye gelemeyeceğini, bu nedenle sınır dışı edilmesi hâlinde aile birliğinin ortadan kalkacağını iddia etmiştir. Sınır dışı kararı alındığında evlilik dışı ilişkiden yeni doğmuş bebeği bulunan ve bebeğin babası olarak Türk vatandaşı erkeğin kaydedildiği başvuruda Mahkeme, bebeğin babasından ayrılmasına razı olmamış, bebeğin annenin bakımına ihtiyacı olduğuna ve sınır dışı kararı ile aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Karar, AYM'nin yabancının sınır dışı edilme kararına karşı aile hayatına saygı hakkının ihlali iddiasını değerlendirmesinde aile birliğinin varlığını tespiti bakımından önem taşımaktadır.

Arş. Gör. Cansu KAYA ÜLKEN

• • •

Anayasa Mahkemesi, B. No. 2018/27658, T. 06.10.2021

Kararda, 6684 sayılı Kanun ile onaylanan AIHS Ek 7 No.lu Protokol'ün 5. maddesi ve anılan düzenlemeye dayanan Yargıtay içtihadı dikkate alındığında boşanma ve ayrılık durumunda velâyetin ebeveynler tarafından ortak kullanılmasının mümkün olduğu ancak ortak velâyete ilişkin karar veren yerel mahkeme tarafından ortak velâyetin çocuğun üstün yararına olup olmadığı hususunda somut olayın koşulları dikkate alınarak yeterli bir incelemenin ve değerlendirmenin yapılmadığı ve kişisel ilişki kurulmasına dair tedbirlerin çocuğun üstün yararına aykırılık teşkil etmediği ve uygulanabilir olduğuna ilişkin yeterli sebepler ortaya konulmadığı gerekçesiyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararı, velâyet ve kişisel ilişki kurma bakımından verilen kararların çocuğun üstün yararı gözetilerek verilmesi gerektiği hususunun vurgulanması açısından oldukça önemlidir. Her ne kadar ortak velâyet artık Türk kamu düzenine aykırı bir uygulama olarak kabul edilmiyor olsa da -bu durumda davanın taraflarının ortak velâyete ilişkin bir talebi olsun ya da olmasın- mahkemece ortak velâyete hükmedilebilmesi için çocuğun üstün yararının yeterli ve gerekli inceleme sonucunda ortak velâyete uygun olduğunun tam olarak tespiti edilmesi gerekir.

Arş. Gör. Salih Can POLAT

• • •

Yargıtay 4. Ceza Dairesi, T. 21.12.2021, E. 2019/7454, K. 2021/29698

Adil yargılanma hakkının yalnızca kovuşturma evresinde geçerli olduğunu ileri sürmek isabetsizdir. Hatta öyle ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 06.06.2000 tarihli Magee v. Birleşik Krallık kararında da adil yargılanma hakkının salt olarak kovuşturma evresinde gözetilmesinin, ceza uyuşmazlığının hakkaniyetini ciddi bir biçimde etkileyebileceği ifade edilmiştir.

Önemle ifade etmek gerekir ki 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 22. maddesi ve devamındaki hükümlerde hâkimin yasaklı olduğu haller ve hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşürebilecek sebeplerden dolayı reddi müesseseleri düzenlenmiştir. Ancak hukukumuzda Cumhuriyet savcılarının bakımından bu konuda herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Dolayısıyla Cumhuriyet savcısının mağduru olduğu olaya ilişkin olarak iddianame düzenlemesini doğrudan yasaklayan bir norm da hukukumuzda mevcut değildir. Bunun yanında Cumhuriyet savcısının şahıs olarak olmasa da en azından makam olarak bir taraf olduğu kabul edildiğinde, zaten taraf olan bir makamın tarafsızlığını sağlama çabalarının isabetsiz olduğu da ileri sürülebilir. Ancak iş bu hususlar dahi Cumhuriyet savcısının objektif davranma yükümlülüğü altında olması gerektiği sonucunu değiştirmemektedir. Aksi yöndeki bir kabul, kamunun gözündeki söz konusu ceza muhakemesi faaliyetinin adil bir biçimde yürütüldüğüne dair olan inanç sağlanamaz.

Netice olarak karar; hukukumuzda açık olarak düzenlemeyen bir probleme dikkat çekmesi, bu problemi insan hakları hukukuna işaret ederek çözmesi ve doktrindeki konuya ilişkin önerileri yansıtması açısından son derece yerinde ve önemlidir.

Arş. Gör. Emirhan AYDIN

• • •

Yargıtay, 3. Hukuk Dairesi, T. 14.03.2022, E. 2022/1046, K. 2022/2167

Somut uyuşmazlıkta tüketici mahkemesi, aleyhine kendisine başvuru tüketici hakem heyeti kararına ilişkin olarak değiştirerek onama kararı vermiş ve hakem heyeti kararının "...2.000 TL bedelin iadesi ve sözleşmenin iptaline..." kısmını karar metninden çıkararak "... sözleşmenin iptaline..." şeklinde değiştirmiştir. Davalının hakem heyeti kararına karşı süresinde itiraz edilmediğine ilişkin iddiası tüketici mahkemesi tarafından değerlendirilmemiştir. TKHK m. 70/5 uyarınca tüketici hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir. Kesin olan bu karara karşı Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına temyiz başvurusunda bulunulmuştur. Başvuru üzerine Yargıtay, tüketici mahkemesine itirazın süresinde yapılmadığına ilişkin iddianın mahkemece değerlendirilmemiş olmasını hukuki dinlenilme hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir. İtiraz süresinin hesaplanması bakımından PTT internet sitesinde yer alan tarihin değil Tebliğ Kanunu m. 23'e uygun olarak tebliğ mazbatasında yer alan tarihin tebliğ tarihi olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. TKHK m. 70/4 uyarınca, aleyhine tüketici mahkemesine başvuru tüketici hakem heyeti kararları esas yönünden kanuna uygunsa bunlar hakkındaki değiştirerek veya düzelterek onama kararları dosya üzerinden verilir. Ancak somut uyuşmazlık bakımından Yargıtay, dosya üzerinden karar verilmiş olmasını hukuki dinlenilme hakkının ve hak arama özgürlüğünün ihlali olarak yorumlamıştır. Değiştirerek onama kurumunun amacına aykırı şekilde uyuşmazlığın esasına girilerek verilecek kararların önlenmesi bakımından Yargıtayın bu değerlendirmesi önemlidir.

Arş. Gör. Barış TANRIVERMİŞ

• • •

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, T. 26.04.2022, E. 2022/3398, K. 2022/5294

Somut uyuşmazlıkta arabulucunun araştırma ve davet yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumu söz konusudur. Söz konusu durumda arabuluculuk bakımından "dava şartı" gerekliliğinin yerine getirilmiş sayılıp sayılmayacağı hususunda, benzer uyuşmazlıklarda, aynı Bölge Adliye Mahkemesinin farklı daireleri tarafından farklı kararlar verilmiştir. Bu kararlardan ilkinde, davalı tarafın usulüne uygun şekilde davet edilmeden ve iletişim kurulmadan arabuluculuk son tutanağının düzenlenmesi durumunda dava şartının yerine getirildiğinden söz edilemeyeceği ve bu nedenle usulden ret kararı verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer kararda ise arabulucunun işvereni usulüne uygun davet etmediği sonucuna ulaşılsa bile bu durumun arabulucunun sorumluluğunda olan bir konu olduğu, işçiye yüklenebilecek bir kusur bulunmadığı gerekçesiyle söz konusu durumda dava şartı yokluğu nedeniyle usulden ret kararı verilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi ise konuya ilişkin olarak arabuluculuğa başvuru tarafın arabulucunun araştırma ve davet yükümlülüğünü yerine getirmemesinin sonuçlarına katlanmasının mahkemeye erişim hakkını ölçsüz şekilde sınırlandıracağını belirterek söz konusu durumda dava şartı yokluğu nedeniyle usulden ret kararı verilmemesi ve mahkemece davaya devam edilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Karar, Yargıtayın konuya ilişkin görüşünün açıklığa kavuşturulmuş olması açısından önemlidir.

Arş. Gör. Mehmet Şükrü YILDIZ

• • •

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, T. 21.03.2022, E. 2022/3222, K. 2022/3813

Dava şartı/zorunlu olarak arabuluculuk uygulaması, hukukumuzda girdiği andan itibaren sadece usul hukuku açısından değil, maddi hukuk açısından da çok farklı ve önemli konuları gündeme getirmektedir. Özellikle yürütülen arabuluculuk sürecinin borçlunun temerrüde düşürülmesi noktasındaki etkisi, yargı uygulamasında belirsizlik arz eden ancak netleştirilmesi gereken konulardan biridir. Bu bağlamda, işçilik alacaklarına ilişkin bölge adliye mahkemeleri kararları arasındaki uyuşmazlığı gidermek amacıyla toplanan Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, daha öncesinde henüz borçlu temerrüde düşürülmemiş ise davalı tarafın arabuluculuk başvurusuna konu edilen alacaklar yönünden son tutanak tarihi itibarıyla temerrüde düştüğünü ve talep edilen alacaklara bu tarihten itibaren temerrüt faizi uygulanabileceğini kabul etmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, ihtarin “borcun ödenmesi isteğinin kesin ve açık biçimde ortaya konularak borçluya ulaştırılması” niteliğinden hareket ederek, arabulucuya başvuru tarihi itibarıyla borçlunun temerrüde düşeceği yönündeki Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin kararına (E. 2021/18933 K. 2021/4438 T. 13.9.2021) nazaran daha yerinde bir karar vermiştir. Ancak kararda bahsi geçen borçlu davalının usulüne uygun davet edilmesine rağmen arabuluculuk görüşmelerine katılmadığı durumlarda da aynı sonucun geçerli olacağı şeklindeki kabule katılmamız mümkün görünmemektedir. Zira çoğu zaman davet mektubunda uyuşmazlık içeriğine -bir diğer deyişle borca- ilişkin detay verilmeksizin taraflar arabuluculuk sürecine davet edilmekte, uyuşmazlıktan genel ifadelerle birkaç cümle ile bahsedilmektedir. Bu gibi istisnai durumlar için bütün davet mektuplarını kapsayacak şekilde genel bir kabul ortaya koymak yerine, her bir somut olay bağlamında değerlendirme yapılmasının temerrüt kurumunun özüne daha uygun düşeceği kanaatindeyiz.

Arş. Gör. Abdülhamit YILMAZ

• • •

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 08.12.2021, E. 2020/306, K. 2021/6945

Karar, anonim şirket genel kurulunun şirketin önemli miktarda varlığının toptan satışı kararı alınması için gerekli olan nisaplara ilişkindir. Yargıtay, kanunda veya esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı hüküm bulunmadığı sürece genel kurul nisaplarına TTK m. 418’in uygulanması gerektiğini, önemli miktarda varlığın toptan satışı için kanunda ve ilgili şirketin esas sözleşmesinde genel kuralın aksine ağırlaştırıcı düzenleme bulunmadığını belirtmiş ve her ne kadar doktrinde önemli miktarda mal varlığının toptan satışı kararında TTK m. 538/2’nin atfıyla TTK m. 421/3-4’teki nisaplara uyulması gerektiği ve tasfiye halinde olmayan şirketler için bu hususa yer verilmemesinin unutulma eseri olduğu yönünde görüşler olsa da kanun koyucunun nitelikli nisaplar istemesi halinde bunu açıkça öngörmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca unutulma hali mevcut olsaydı bile yasa değişikliği ile bu durum düzeltilebileceği için bu hususun unutulma eseri olarak kabul edilemeyeceğini, kanunda nisaplar bakımından açıkça düzenleme bulunmadığı takdirde tüm genel kurul kararları TTK m. 418’deki nisaplara tabi olduğundan bu yönde bir kanun boşluğunun bulunmadığını, ayrıca Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik’in 22/12. maddesinde faal ve tasfiye halinde şirket ayrımı yapılmaksızın önemli miktarda şirket aktifinin toptan satış kararının nitelikli nisaba tabi olduğu düzenlenmişse de bu nisabın tasfiye halindeki şirketler için öngörülen TTK m. 538/2’nin atfıyla TTK m. 421/3-4 hükmünde düzenlenen nisap olduğunu ve bu nisabın faal şirketler için uygulanmasının normlar hiyerarşisine aykırı olduğunu belirtmiş ve önemli miktarda şirket varlığının toptan satışına ilişkin genel kurul kararında TTK m. 418’de gösterilen nisaplara uyulması gerektiğine karar vermiştir.

Arş. Gör. Mehmet Emin AYDEMİR

• • •

Yargıtay, 11. Hukuk Dairesi, T. 02.12.2019, E. 2019/1075, K. 2019/7666

Karara konu olayda ilk derece mahkemesi, belirtilen yerlere belirtilen ürünlerin ticaretini on beş yıl süreyle yasaklayan hisse devri ve ortaklığın giderilmesi sözleşmesinin ilgili hükmünün davacının ticari hayatını engellediği, süre ve coğrafi sınırın çok geniş olduğu, sözleşmenin bu haliyle kelepçeleme sözleşmesi haline geleceği, bu nedenlerle sözleşme hükmünün geçersiz olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiştir. Davalı vekilinin bölge adliye mahkemesine yaptığı istinaf başvurusu sonucunda, somut olayda rekabet yasağının süre (on beş yıl), coğrafi alan (ABD ve Kanada) ve faaliyet (şirketin üretimini yaptığı bazı ürünler) yönlerinden açık bir şekilde sınırlandırıldığı, yasağın davacının çalışma hak ve özgürlüğüne zarar vermediği, aksine bu özgürlüklerini sözleşmedeki süre, coğrafi alan ve faaliyet sınırları dışında her yerde ve her şekilde kullanarak ticari faaliyette bulunabileceği, bu nedenle sözleşmenin hükmünün geçersiz olmayacağı; davacı tacirin 1.000.000,00 USD bedelli cezai şartta indirimle gidilmesi talebinin ise tacirlerin -TTK m. 22 uyarınca- kural olarak cezai şartın fahiş olduğundan bahisle indirim isteyemeyeceği gerekçeleriyle ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu kararın davacı vekilince temyizi talebi Yargıtayın ilgili dairesi tarafından reddedilmiş, bölge adliye mahkemesinin kararının onanmasına karar verilmiştir. Bu kararla sözleşmeyle kararlaştırılan on beş yıl süreli rekabet etmeme yükümlülüğünün coğrafi alan ve faaliyet türünün sınırlanması nedeniyle uzun bir süre olmadığı ortaya koyulmuştur.

Arş. Gör. Sevtap YÜCEL

• • •

Yargıtay, 11. Hukuk Dairesi, T. 03.12.2021, E. 2021/1534, K. 2021/6811

Karar, Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 444-447’te düzenlenen rekabet yasağının ihlaline dair uyuşmazlıklara bakmakla iş mahkemelerinin mi yoksa ticaret mahkemelerinin mi görevli olduğuna ilişkin Bölge Adliye Mahkemelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki görüş farklılıklarının giderilmesine yöneliktir.

Yargıtay, Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) ve TBK’nın Türk Medeni Kanunu ile bağlantı kuran hükümleri nedeniyle (TTK m. 1 ve TBK m. 646) TBK’da düzenlenen hükümlerin diğer kanunlarla ilişkilendirilmesine ilişkin yorum faaliyetinde, yönetsel olarak, söz konusu üç temel kanuna yansıyan bu bütünlüğün göz önünde bulundurulması gerektiği,

- İş mahkemelerinin görev alanını 5521 sayılı Kanun’a nazaran genişletmiş olan 7036 sayılı Kanun ile TBK’da düzenlenen hizmet sözleşmesine tabi işçilerin, işverenleri ile “iş ilişkisi” nedeniyle sözleşme ve kanundan doğan hukuk uyuşmazlıklarını da iş mahkemelerinin görevi kapsamına aldığı ancak TBK’da yer alan rekabet yasağına ilişkin hükümlerin, doğrudan hizmet sözleşmesinin bir unsuru olarak görülemeyeceği gibi rekabet yasağının işçi-işveren arasındaki hizmet sözleşmesinin ve buna bağlı olarak iş ilişkisinin sona ermesinden sonra hüküm ifade edecek mahiyette olması, işçinin tek taraflı bir taahhüdü suretiyle de oluşturulması mümkün bulunmakla, rekabet yasağının ihlali halinde ortaya çıkacak uyuşmazlıkların iş ilişkisinden yahut hizmet sözleşmesinden kaynaklandığının kabul edilemeyeceği,
- İşçinin bizatihi hizmet sözleşmesinden ve buna bağlı olarak oluşan iş (hizmet) ilişkisinden kaynaklanan rekabet etmeme ve işverene ait sırları saklama yükümlülüğünün, TBK m. 396’da tanımlanan ve kanundan kaynaklanan işçinin özen ve sadakat borcu ile ilişkili olduğu, TBK m. 444’te tanımı yapılan ve taraf iradesine bağlı olarak ortaya çıkan rekabet etmeme taahhüdünün ise açıklanan bu karakteri nedeniyle işçinin kanundan kaynaklanan özen ve sadakat yükümlülüğünün bir devamı yahut işçinin bu borcunun, sözleşme sona erdikten sonra da devamına olanak sağlayan bir düzenleme niteliğinde olmadığı,

- İş mahkemeleri ile ticaret mahkemeleri arasında görev alanları bakımından bir hüküm uyuşmazlığından bahsedilemeyeceği gibi 7306 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile TBK'daki rekabet yasağına ilişkin hükümlerin mutlak ticari dava olarak tanımlanmasına ilişkin TTK'nın 4. maddesi hükmünün zımnen ilga edilmiş olduğunun da ileri sürülemeyeceği,

gerekçeleriyle TBK m. 444 -447'den doğan rekabet yasağının ihlaline dair uyuşmazlıklara bakma görevinin TTK m. 4/1-c ve m. 5 uyarınca ticaret mahkemelerine ait olduğuna karar vermiştir.

Arş. Gör. Neyzen Fehmi DOLAR

• • •

Danıştay 4. Daire, T. 17.2.2022, E. 2018/487 K. 2022/898

Karara konu olayda, davacı mükellef aleyhine sahte fatura kullandığı gerekçesiyle re'sen tarhiyat yapılarak vergi ziyai cezası ve ayrıca özel usulsüzlük cezası kesilmiştir. Bunun üzerine mükellef tarhiyatın ve cezalarına kaldırılması için vergi mahkemesinde dava açmıştır. Mükellefe tarhiyat yapılmasının ve ceza kesilmesinin gerekçesi ise sahte fatura kullandığına dair düzenlenen vergi inceleme raporudur. Mükellef nezdinde yapılan vergi incelemesinde mükellefe ait firmanın metalden kapı ve bunların kasaları ile kapı eşiklerinin perakende ticareti faaliyetinde bulunmak üzere mükellefiyet tesis ettirmesine rağmen düzenlenen faturaların içeriğinin faaliyet alanı ile ilgili olmaması, mükellefin yapılan yoklamalarda faaliyet konusu ile ilgili emtiasının bulunmaması ve işçi çalıştırmaması, işyeri büyüklüğünün 25 m² olması, şube ve deposunun bulunmaması gibi hususlar değerlendirilerek beyan edilen KDV matrahının yüksekliği ve bu miktartlı bir faaliyeti gerçekleştirmesinin görülen ticari organizasyonla mümkün olmadığından söz konusu mükellefin sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlediği sonucuna varılmıştır. Davacının açtığı dava, vergi mahkemesi tarafından reddedilmiş ancak Bölge İdare Mahkemesi tarafından istinaf talebi kabul edilerek vergi mahkemesi kararı kaldırılmıştır. Bunun üzerine davacı bu kararı temyiz etmiştir. Temyiz başvurusunu inceleyen Danıştay dairesine göre vergi inceleme raporunda tespit edilen hususlar dikkate alındığında mükellefin ileri sürdüğü şekilde bir ticari faaliyeti gerçekleştirmesi mümkün olmayıp ilgili faturalar üzerinden hesaplanarak indirim konusu yapılan verginin reddi suretiyle davacı adına yapılan cezalı tarhiyatlarda hukuka aykırılık görülmemiştir ve Bölge İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmamaktadır. Belirtilen sebeplerle Danıştay dairesi kararın bozulmasına hükmetmiştir.

Arş. Gör. Dr. Özge MUTLU KAYA

• • •

Danıştay 10. Hukuk Dairesi, T. 20.01.2022, E. 2021/3093, K. 2022/289

Dava, Türk vatandaşı ile evli Bulgaristan uyruklu kişinin evlenme yoluyla Türk vatandaşlığını kazanmak amacıyla idareye yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkindir. İlk derece mahkemesi, 5901 sayılı TVK m. 16/1-c gereğince Türk vatandaşlığına alınabilmek için öngörülen millî güvenlik, kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir halinin bulunmaması koşulu ile TVKUY m. 72/5'te bulunan ertelenmiş olsa da 6 aydan fazla hapis cezası alanların Türk vatandaşlığına alınamayacağı yönündeki düzenleme gereğince "İmar kirliliğine neden olmak" suçundan 10 ay hapis cezasıyla cezalandırılan ve hükmolunan bu hapis cezası 5271 sayılı CMK m. 321 uyarınca ertelenen davacının Türk vatandaşlığına alınmaması yönünde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

TVK'nın ilgili madde gerekçeleri incelendiğinde Türk vatandaşlığına alınacak kişilerin milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir halinin bulunup bulunmaması noktasında,

kişilerce işlenen suçların değerlendirilmesi aşamasında, kanun koyucunun iradesinin, devletin varlığına ve işleyişine yönelik olarak kamu düzenini ciddi düzeyde bozan suçları işleyenlerin Türk vatandaşı olmasının engellenmesi yönünde olduğu ve davacının işlediği imar kirliliğine neden olmak suçu, davacının Türk vatandaşı olmasına engel teşkil edecek nitelikte olmadığından davacının Türk vatandaşlığına alınma talebiyle yaptığı başvurunun reddedilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı sebebiyle ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına karar verilmiştir. Bu karar TVKUY m. 72/5'te yer alan düzenlemenin TVK'da düzenlenen Türk vatandaşlığına alınmayı engelleyen halleri kanun gerekçesine aykırı olarak genişletmesi nedeniyle uygulanmaması açısından önem taşımaktadır.

Arş. Gör. Gülser Banu USLU YİĞİT

• • •

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Akkad v. Türkiye, B. No. 1557/19, T. 21.06. 2022

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu kararında Türkiye Cumhuriyeti tarafından kendisine 2018'de geçici koruma statüsü tanınan Suriye vatandaşı başvuru Muhammed Fevzi Akkad'ın hakkında herhangi bir sınır dışı kararı bulunmamasına karşın Suriye'ye gönderilmesinin başvuru Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 3 (kötü muamele yasağı) kapsamında aykırı muamelelere maruz bırakabileceğini, bu nedenle Türkiye'nin bu bağlamda doğacak şüphe ve riskleri tespit etme yükümlülüğü altında olduğunu ancak Türkiye'nin bu yükümlülüğünü yerine getirmediğine karar vermiştir. Zira ilgili tarihlerde başvuru gönderildiği Suriye'nin kuzeyinde savaş devam etmektedir ve Suriye hükümetinin bu bölgenin kontrolünü elinde bulundurması başvuru karşılacağı riskleri ortadan kaldırmamaktadır. Bununla birlikte her ne kadar başvuru Türk yetkililer tarafından menşe ülkedeki genel durum ve güvenlik durumu hakkında bilgilendirilse de bu bilgilendirme başvuru Suriye'deki bireysel durumuna yönelik herhangi bir değerlendirme içermemekte ve başvuruya geçici koruma statüsünün tanınmasını meşru kılacak potansiyel risklerin neden artık mevcut olmadığını açıklamamaktadır.

Yukarıda değinilen hususlar doğrultusunda başvuru gönüllü geri dönüş adı altında zorla ve hukuka aykırı bir şekilde Suriye'ye gönderilmesinin, sevk esnasında ellerinin başka bir Suriyeliye kelepçelenmesinin Sözleşme'nin 3. maddesini; geri gönderilmesi karşısında kendisine herhangi bir itiraz imkanının tanınmamasının Sözleşme'nin 13. maddesini (etkili başvuru hakkı); Yunanistan sınırında yakalandığı andan Suriye'ye geri gönderilmesine kadar geçen süreçte özgürlüğünden yoksun bırakılması ve yasal güvencelerden yararlandırılmamasının da Sözleşme'nin 5. maddesinin (özgürlük ve güvenlik hakkı) 1, 2, 4 ve 5. fıkralarını ihlal ettiğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Mahkeme'nin oldukça yakın tarihli bu kararı, 1951 tarihli Cenevre Mülteci Konvansiyonu kapsamında kabul edilen geri gönderme yasağına aykırı devlet eylemlerinin, ne şekilde Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebileceğine ilişkin önemli tespitler içermektedir.

Arş. Gör. Sümeyya MURAT

• • •

Uluslararası Adalet Divanı, Karayip Denizi'nde Egemenlik Haklarının ve Deniz Alanlarının İhlali Davası (Nikaragua-Kolombiya)

Nikaragua, Divan'ın 19 Kasım 2012 tarihli "Kara ve Deniz Uyuşmazlığı Kararı" ile ilan edilen egemenlik haklarının ihlal edildiği ve Kolombiya'nın güç kullanma tehdidinde bulunduğu iddiası ile 26 Kasım 2013'te Divan'a başvurmuştur. Nikaragua, başvurusunda Kolombiya'nın uluslararası yükümlülüklerini ihlal ettiğinin ve eylemlerinin yol açtığı zararın tazmin edilmesine karar verilmesini

talep etmiştir. Divan, Kolombiya'nın yargı yetkisi hakkındaki itirazlarını yerinde bulmamış ve yargı yetkisinin bulunduğu karar vermiştir.

Kolombiya, Nikaragua'nın iddialarına karşı dört farklı iddiada bulunmuştur. Bunlardan ilki, Nikaragua'nın Karayip Denizi'nin güneybatısındaki deniz ortamını korumak ve muhafaza etmek için gereken özeni gösterme görevini ihlal ettiği iddiasıdır. İkinci iddia, Nikaragua'nın San Andrés Takımadaları sakinlerinin sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreden yararlanma hakkını korumaya yönelik gerekli özeni gösterme görevini ihlal ettiği iddiasıdır. Üçüncüsü, Nikaragua'nın San Andrés Takımadaları sakinlerinin balıkçılık alanlarına erişme ve bunlardan yararlanma konusundaki haklarını ihlal ettiği iddiasıyla ilgilidir. Son iddia ise Nikaragua'nın, Kolombiya'ya göre, düz temeller oluşturan ve Nikaragua'nın iç sularını ve deniz yetki alanlarını uluslararası hukukun izin verdiği kadar genişleten 19 Ağustos 2013 tarihli Kararname'yi kabul etmesiyle ilgilidir.

15 Kasım 2017 tarihli kararda Divan, Kolombiya tarafından sunulan birinci ve ikinci iddiaların bu haliyle kabul edilemez olduğuna ve devam eden yargılamaların bir parçasını oluşturmadığına, Kolombiya'nın üçüncü ve dördüncü iddialarının ise devam eden yargılamaların bir parçasını oluşturduğuna karar vermiştir. Davanın esasına ilişkin kamuya açık oturumlar, 20 Eylül ile 1 Ekim 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Divan, 21 Nisan 2022'de Kolombiya'nın Nikaragua'nın münhasır ekonomik bölgesindeki egemenlik haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Arş. Gör. Mukaddes KORKMAZ SÜRER

• • •

Avrupa Birliği Adalet Divanı, Illumina v Commission, T-227/21

2020 yılında genetik analiz için entegre sistemler, özellikle de kanser tarama testlerinin geliştirilmesinde kullanılan yeni nesil genomik dizileyiciler geliştiren, üreten ve pazarlayan ABD merkezli Illumina, bu tür kanser tarama testleri geliştirmek için genomik dizileme kullanan ABD merkezli bir diğer şirket olan Grail isimli teşebbüsü devralmış; işlemle ilgili olarak, tarafların cirolarının AB ve üye ülkelerin ilgili eşiklerini aşmaması sebebiyle işlemin Avrupa Birliği Birleşme Tüzüğü'nün 1. maddesi kapsamına girmediği yönündeki öngörüsüyle, Avrupa Komisyonuna ve üye ülkelerin rekabet otoritelerine bildirimde bulunulmamıştır. Ardından ulusal rekabet otoritelerinin, Avrupa pazarını doğrudan etkilemeyen ancak üye devletler arasındaki ticareti etkileyen ve Avrupa'daki rekabeti önemli ölçüde sınırlandıran yoğunlaşmaların incelenmek üzere Komisyona havale edilmesini talep etmesini mümkün kılan Tüzük'ün 22. maddesi uyarınca devralma işlemiyle ilgili olarak üye devletler sürece müdahil olmaya davet edilmiştir. İşlemin “öldürücü devralma (*killer acquisition*)” olarak nitelendirilebilmesinin mümkün olması, üye ülkeler arasındaki ticareti etkilemesi ve üye ülkenin iç pazarında rekabeti sınırlayıcı etki doğurması ihtimallerinden hareketle başta Fransa olmak üzere birtakım üye devletler Komisyonun bu davetine olumlu karşılık vermiştir. İşlem taraflarınca Komisyonun bu yöndeki girişiminin yargıya taşınmasının ardından Avrupa Birliği Adalet Divanı, Komisyonun yaklaşımını hukuka uygun bulmuştur. Karar, Komisyonun eşik altı yoğunlaşmalara müdahalesinin önünü açarken öldürücü devralma işlemlerinin Komisyon tarafından daha yakından denetleneceğine işaret etmektedir.

Arş. Gör. Burak IŞIK